

M1492

Enskild motion

Motion till riksdagen: 2014/15:2001

av Hans Wallmark m.fl. (M)

Friare församlingstillhörighet

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om friare församlingstillhörighet inom Svenska kyrkan och därmed behovet av nödvändiga lagändringar, exempelvis i 4 § lagen om Svenska kyrkan.

Motivering

Under många år har det i Sverige förts diskussion om rätten för medlem i Svenska kyrkan att friare än idag kunna välja församling. Med några undantag när gäller huvudprincipen att man som medlem i Svenska kyrkan är skriven i den församling där man bor. En praktisk konsekvens är att avgiften går till denna församling även om man har hela sin delaktighet och gemenskap med en annan församling.

När frågan diskuterats i riksdagen har det hela sagts vara ett ansvar för Svenska kyrkan. När frågan diskuterats i Svenska kyrkan, exempelvis vid kyrkomötet, har påpekats att riksdagen äger frågan genom lagstiftning.

Svenska kyrkan är landets i särklass största religiösa samfund. Det handlar således om en viktig samhällsinstitution.

Den statskyrkoordning som tidigare gällt i Sverige har upphört. Det är bra. I lag är dock statens förhållanden med och till Svenska kyrkan reglerade. Utöver storlek och historisk påverkan ger detta Svenska kyrkan en särställning i förhållande till andra trossamfund.

I lagen om Svenska kyrkan (1998:1591) anges i fjärde paragrafen den så kallade territorialprincipen. Här finns också uppräknat undantagen, nämligen de fem icke-territoriella församlingarna: Karlskrona amiralitetsförsamling, Tyska Christinae församling i Göteborg, Tyska St:a Gertruds församling i Stockholm, Finska församlingen i Stockholm samt Hovförsamlingen. Från huvudregeln att man skall tillhöra den församling där man bor medges undantag för exempelvis anställd vid försvaret med placering inom marinen (Karlskrona amiralitetsförsamling), är född i Finland och nu folkbokförd i Stockholms kommun (Finska församlingen i Stockholm) eller tjänstgör eller har tjänstgjort vid kungliga hovstaterna (Hovförsamlingen). Det som undantagen möjliggör för några tiotusental personer förnekas genom bristen på friare församlingstillhörighet alla andra miljoner medlemmar!

Trots att Svenska kyrkan i medlemsstyrka samlar många i Sverige är det betydligt mer blygsamt med själva kyrksamheten. För åtskilliga är det naturligt att vara med för att på så sätt stödja något som uppfattas som behjärtansvärt genom exempelvis socialt och ideellt arbete eller genom förvaltandet av kulturskatter.

Med en friare församlingstillhörighet skapas möjlighet för den enskilde att kunna vara med i en församling till vilken man känner en starkare känslomässig koppling än till kyrkan på den ort där man nu kanske bor efter en eller flera flyttningar. Emotionellt kan finnas en stark dragning till kyrka och församlingsverksamhet där man fötts och vuxit upp, där den egna släkten kommer ifrån och där anförvarters gravar finns kvar. Det kan också handla om att man inom Svenska kyrkan önskar söka en gudstjänstgemenskap som kan saknas på den egna orten och som man därför helt naturligt önskar stödja med den egna medlemsavgiften. I synen på exempelvis kvinnliga präster eller andra ställningstaganden kan det finnas åsikter som intagits av den egna församlingens präster eller förtroendevalda vilka man inte delar och då kan utträde ur kyrkan vara ett alternativ för den som inte har möjlighet att istället byta församling. Några av dessa bakomliggande skäl är det som också legat till grund för de fem icke-territoriella församlingar som tillåts.

Vad som borde vara en fråga för Svenska kyrkan är det dessvärre inte. För några år sedan gav Kyrkostyrelsen ett utredningsuppdrag om just församlingstillhörighet. Resultatet har presenterats i Rörlig församlingstillhörighet – modeller och konsekvenser (SKU 2004:1). I denna utredning resoneras kring ett antal möjliga modeller för en fullständigt fri till en friare församlingstillhörighet. Detta frågeområde har debatterats vid ett flertal kyrkomöten (Svenska kyrkans högsta beslutande organ, demokratiskt

tillsatt genom att ledamöterna utsetts i direkta val). Vid kyrkomötet 2006 genomfördes ett seminarium om friare församlingstillhörighet.

I utredningen SKU 2004:1 noteras:

”Det står klart att det inte är möjligt att enbart genom ändringar i kyrkoordningen införa denna modell. Det krävs ändringar i föreskrifterna i lagen om Svenska kyrkan om tillhörighet till den församling där man är bosatt. Detta väcker frågor kring den särskilda ställning lagen om Svenska kyrkan har som en grundläggande del av beslutet om ändrade relationer mellan staten och Svenska kyrkan.”

En moment 22-liknande situation har i praktiken uppstått. Många i riksdagen tror att frågan om församlingstillhörighet är ett ärende att exklusivt avgöras av Svenska kyrkan och dess medlemmar medan alla försök att nå beslut om friare församlingstillhörighet vid kyrkomötet besvaras med att det hela avgörs av Sveriges riksdag.

Av den anledningen borde lagstiftningen ändras på sådant sätt att Svenska kyrkan själv kan avgöra huruvida dagens ordning om en strikt geografisk koppling ifråga om församlingstillhörighet skall behållas eller om en friare ordning skall införas.

Hans Wallmark (M)

Patrick Reslow (M)

Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M)